

איראן, המלחמה ברצועת עזה ו"התלכדות הזירות" ד"ר רז צימט

21 בנובמבר 2023

עיקרים

◀ בימים האחרונים חידשו בכירים איראנים את האיומים בהרחבת המלחמה ברצועת עזה לחזיתות נוספות אם לא תושג הפסקת אש בהקדם ולא ייפסקו תקיפות ישראל ברצועה. במקביל, ממשיכים בכירים איראנים לטעון שהארגונים השלוחים של איראן באזור פועלים באופן עצמאי, מקבלים החלטות על בסיס האינטרסים שלהם ואינם כפופים להנחיות מצד טהראן.

◀ בתוך כך, ממשיכים בכירים איראנים להציג את פעילות צה"ל בעזה ככישלון אסטרטגי וטוענים כי אין ביכולתה של ישראל לממש את יעדי המלחמה, ובראשם חיסול חמאס. מסרים אלה משרתים את הקו ההסברתי של איראן המבקש להציג את ישראל כמובסת וכחלשה וכן מסייעים לה להצדיק את הימנעותה עד כה ממעורבות ישירה במערכה ואף משילוב חזבאללה בעימות כולל עם ישראל.

"ציר ההתנגדות" במבול אלאקצא (אלמיאדין, 21 באוקטובר 2023)

◀ בשלב זה, איראן ממשיכה לפעול בהתאם למדרגות הסלמה הדרגתיות כדי למנוע פתיחת חזית מלאה מול ישראל. זאת, תוך הימנעות משילוב חזבאללה במערכה כוללת, שעלולה לגבות מחיר כבד מהארגון הלבנוני ואולי אף מאיראן עצמה. עם זאת, היא חותרת להמשך הסלמה הדרגתית, שתגבה מחיר מישראל ומאמצות הברית באמצעות תקיפות על ידי שלוחיה באזור. עד כה שולבו המיליציות השיעיות הפרו-איראניות בעיראק בעשרות תקיפות נגד בסיסים אמריקאים בסוריה ובעיראק, בעוד שהחות'ים בתימן השתלבו במערכה בעיקר

באמצעות שיגורי טילים וכלי טיס בלתי מאוישים לעבר ישראל. במקביל ניכרת עליית מדרגה נמשכת בלחימה בין צה"ל לחזבאללה, הן מבחינה כמותית והן מבחינה איכות התקיפות מצד חזבאללה לאורך קו הגבול.

◀ שילובן של מיליציות שיעיות פרו-איראניות מעיראק ואולי גם מסוריה נגד ישראל עלול להיות שלב נוסף במסגרת המערכה הרב-זירתית בהובלת איראן. הרחבת המלחמה בעזה לחזיתות נוספות, ובראשן עיראק וסוריה, עשויה לאפשר לטהראן להמשיך במימוש תפיסת "התלכדות הזירות" על מנת להקשות על ישראל להמשיך ולמקד את מאמצי הלחימה שלה מול חמאס בעזה אך תוך צמצום הסיכון לעימות כולל עם ישראל וארצות הברית. הימנעות איראן מהתגייסות מלאה של כלל יכולות "חזית ההתנגדות" עלולה לעמוד בפני מבחן משמעותי אם זו תעריך, כי המשך המערכה עלול לסכן את עצם שרידותו של חמאס או אף לאיים על יכולתו של חזבאללה, הנחשב לזרוע האסטרטגית המועדפת על איראן, לשמר את יכולותיו לאחר המלחמה, במיוחד בנוגע לנוכחות אנשי הארגון בדרום לבנון.

פירוט

◀ בימים האחרונים חידשו בכירים איראנים את איומיהם להרחיב את המלחמה בעזה לחזיתות נוספות אם לא תושג הפסקת אש בהקדם ולא ייפסקו תקיפות ישראל ברצועה:

◆ **שר החוץ האיראני, חסין-אמיר עבדאללהיאן**, אמר כי "אנו עדים לשלב הראשון של הרחבת המלחמה מצד קבוצות ההתנגדות" וכי אם התרחישים האפשריים להפסקת "פשעי ישראל" לא יניבו תוצאות, "נהיה עדים, ככל הנראה, למצב חדש באזור" (פארס, 19 בנובמבר 2023).

◆ בישיבה בוועדת המג'לס לביטחון לאומי ולמדיניות חוץ, שדנה בהתפתחויות בעזה, אמר עבדאללהיאן, כי המשך "פשעי המשטר הציוני" עלולים להביא להרחבת העימות. הוא ציין, כי "קבוצות ההתנגדות" מפעילות לחץ על ישראל באופן מושכל וקיימות יכולות רבות, שטרם הופעלו על ידן (אילנ"א, 19 בנובמבר 2023).

◆ **מפקד משמרות המהפכה לשעבר, מחסן רצ'אאי**, אמר בריאיון לערוץ הטלוויזיה אלמיאדין (19 בנובמבר 2023), כי "כוחות ההתנגדות" בלבנון, בעיראק ובתימן ניצבים לצד חמאס וכי בימים הקרובים ייפתחו חזיתות חדשות במלחמה.

◆ **אסמאעיל קאא'ני, מפקד כוח קדס במשמרות המהפכה**, כתב באגרת למחמד אלצ'יף, מפקד הזרוע הצבאית של חמאס, כי האחים ב"ציר ירושלים וההתנגדות" מאוחדים עם חמאס, לא יאפשרו לישראל לממש את מטרותיה בעזה ובפלסטין ויעשו כל מה שנדרש בעימות ההיסטורי הזה (אלמיאדין, 16 בנובמבר 2023).

◀ על רקע השתלטות החות'ים בתימן על ספינת המשא בים האדום ב-19 בנובמבר 2023 אמר שר הביטחון הישראלי יואב גלנט, כי "במערכת הביטחון מזהים בימים האחרונים נטייה הולכת וגוברת של איראן להעצים את תקיפות המיליציות נגד ישראל באמצעות השלוחים בעיראק, סוריה ותימן". הוא כינה את איראן "שורש העוונות והתוקפנות נגד מדינת ישראל" והדגיש כי המלחמה היא רב-זירתית, למרות שעוצמתה מתמקדת בעזה (Ynet, 19 בנובמבר 2023).

◀ במקביל לאיומים מצד איראן, ממשיכים בכירים איראנים לטעון כי הארגונים השלוחים של איראן באזור פועלים באופן עצמאי, מקבלים החלטות על בסיס האינטרסים שלהם ואינם כפופים להנחיות מצד טהראן:

◆ שר החוץ עבדאללהיאן אמר בריאיון לעיתון האמריקאי פיינשל טיימס (17 בנובמבר 2023), כי חזבאללה, הארגונים הפלסטינים והמיליציות השיעיות בעיראק, בסוריה ובתימן אינם שלוחים איראנים ופועלים באופן עצמאי.

◆ **דובר משרד החוץ האיראני, נאצר כנעאני**, דחה את טענות ישראל בנוגע למעורבות איראנית בהשתלטות החות'ים על הספינה מול חופי תימן. הוא ציין, כי ארגוני ההתנגדות באזור מקבלים החלטות בעצמם על בסיס האינטרסים של העמים שלהם ואינם פועלים בפיקודה של איראן. לדבריו, "המשטר הציוני" אינו מסוגל להכיר בתבוסתו האסטרטגית מידי ארגון התנגדות בעזה ומנסה להטיל את האשמה על איראן כדי להצדיק את תבוסתו (תסנים, 20 בנובמבר 2023).

◆ **סגן מפקד משמרות המהפכה, עלי פדוי**, אמר בריאיון כי "חזית ההתנגדות" הגיעה לבגרות מלאה באזור ויכולה לפעול בעצמה (פארס, 23 באוקטובר 2023).

"הסייט של נתניהו: כניסת חזבאללה לבנון למלחמה עם ישראל" (תסנים, 8 בנובמבר 2023)

◀ במקביל, ממשיכים בכירים איראנים להציג את פעילות צה"ל בעזה ככישלון:

◆ **מנהיג איראן, עלי ח'אמנהאי**, אמר במהלך ביקור בתערוכת הישגי זרוע האוויר והחלל של משמרות המהפכה, כי ישראל נחלה תבוסה בעזה ולא הצליחה לממש עד כה את היעד של חיסול חמאס חרף תקיפותיה הנרחבות (תסנים, 19 בנובמבר 2023).

◆ **מפקד משמרות המהפכה, חסין סלאמי**, אמר בכנס באצפהאן, כי עזה תהפוך בקרוב למקום קבורתם של הציונים וכי ישראל איבדה עד כה למעלה מעשרה אחוזים מכלל הטנקים שברשותה (תסנים, 18 בנובמבר 2023). בכנס בטהראן אמר סלאמי, כי בכל יום מותקפים הציונים על ידי הפלסטינים, סופגים פצועים והרוגים ומאבדים לכל הפחות 15 טנקים (תסנים, 20 בנובמבר 2023).

◆ **דובר משרד החוץ האיראני, נאצר כנעאני**, טען במסיבת העיתונאים השבועית שלו, כי "המשטר הציוני" לא למד לקח מתבוסתו ב-7 באוקטובר ולא רשם עד כה שום ניצחון צבאי (פארס, 20 בנובמבר 2023).

"הפלישה הקרקעית לעזה נכשלה, המנהרות התת-קרקעיות של חמאס הן סיוט עבור הכוחות הישראליים" (תסנים, 28 באוקטובר 2023)

◀ הצגת התקיפות הישראליות ככושלות והדגשת ההערכה כי אין ביכולתה של ישראל לממש את יעדי המלחמה, ובראשם חיסול חמאס, מספקות בידי איראן הצדקה להימנעותה עד כה מהרחבת העימות באופן שאינו משרת את האינטרסים שלה.

◆ במקביל, ממשיכים להישמע באיראן קולות הקוראים לשלטונות לאמץ מדיניות זהירה, שתמנע עימות ישיר עם ישראל וארצות הברית:

◆ **יושב ראש המג'לס לשעבר וחבר "המועצה לקביעת האינטרס של המשטר", ע'לאם-עלי חדאד עאדל**, הזהיר מפני כניסת איראן למלחמה בעזה, שעלולה, לדבריו, להביא למלחמה בין איראן לארצות הברית. בריאיון טלוויזיוני אמר עאדל, כי ישראל מעוניינת להפוך את העימות בעזה למלחמה בין איראן וארצות הברית וכי כבר שנים שהיא מנסה להסית את האמריקאים למלחמה נגד איראן. הוא ציין, כי מבחינה אסטרטגית לא ברור אם כניסת איראן למלחמה תשרת את העניין הפלסטיני (תאבנאכ, 18 בנובמבר 2023).

◆ **שר החוץ האיראני לשעבר, מחמד-ג'ואד זריף**, טען, כי שילוב איראן וחזבאללה במלחמה בעזה הוא אינטרס ישראלי מובהק ויש להימנע מכך (עצר-י איראן, 13 בנובמבר 2023).

◆ במאמר פרשנות, שהתפרסם בעיתון האיראני השמרני המשהרי (23 באוקטובר 2023), נכתב כי איראן אינה צריכה להתערב באופן ישיר במלחמה. לטענת המאמר, בשונה מההתערבות הצבאית האיראנית בסוריה נגד דאע"ש, שהייתה הכרחית לנוכח חשיבותה האסטרטגית עבור איראן, סיפורן של לבנון ופלסטין והמאבק ההיסטורי נגד "המשטר הציוני" הם עניין אחר. בזירות אלה פועלים "כוחות התנגדות" מקומיים הנתמכים בידי איראן במסגרת מאמציה לחזק את "חזית ההתנגדות" ולהחליש את ישראל. חמאס והג'האד האסלאמי בפלסטין, גדודי חזבאללה בעיראק וחזבאללה בלבנון הם שצריכים לפעול תחילה, ואיראן – בתור תומכת שאינה מסירה את עיניה מהזירה – צריכה להשקיף מן הצד.

◀ בשלב זה, איראן ממשיכה לפעול בהתאם למדרגות הסלמה הדרגתיות כדי למנוע פתיחת חזית מלאה מול ישראל. זאת, תוך הימנעות משילוב חזבאללה במערכה כוללת, שעלולה לגבות מחיר כבד מהארגון הלבנוני ואולי אף מאיראן עצמה. עם זאת, היא חותרת להמשך הסלמה הדרגתית שתגבה מחיר מישראל ומאיראן

הברית באמצעות תקיפות על ידי שלוחיה באזור. עד כה שולבו המיליציות השיעיות הפרו-איראניות בעיראק ביותר מ-60 תקיפות נגד בסיסים אמריקאים בסוריה ובעיראק, בעוד שהחות'ים בתימן השתלבו במערכה נגד ישראל בעיקר באמצעות שיגורי טילים וכתב"מים לעבר ישראל. במקביל ניכרת עליית מדרגה מתמשכת בלחימה בין צה"ל לבין חזבאללה, הן מבחינה כמותית והן מבחינת איכות התקיפות מצד חזבאללה נגד מוצבי צה"ל וישובים לאורך קו הגבול.

פגישת מנהיג איראן עם דובר החות'ים בתימן (תסנים, 13 באוגוסט 2019)

◀ שילוב מיליציות שיעיות פרו-איראניות מעיראק ואולי גם מסוריה נגד ישראל עשוי להיות שלב נוסף במסגרת המערכה בהובלת איראן. יצוין בהקשר זה דיווח, שהתפרסם ב-18 באוקטובר 2023 באתר "ערבי פוסט", ולפיו מפקד כוח קדס, אסמאעיל קאא'ני, הגיע במחצית אוקטובר לביקור חשאי בסוריה כדי לתאם עם ראשי המיליציות הפרו-איראניות בסוריה ובעיראק אפשרות להסלמה במערכה נגד ישראל. על פי הדיווח זה, במהלך ביקורו, הוקם חדר מבצעים משותף לבעלות בריתה של איראן בסוריה ובעיראק, שנועד לפקח על המצב ולתאם את פריסת הכוחות בפיקוד קצינים ממשמרות המהפכה. כמו כן נמסר בדיווח, כי קאא'ני ביקר ב-16 באוקטובר 2023 בבגדאד ונועד עם מפקדים במיליציות השיעיות הפרו-איראניות כדי לדון עימם באפשרות לשלבן במערכה בשבועות הקרובים. על פי הדיווח, מקור מודיעיני איראני המקורב למשמרות המהפכה טען בפני אתר החדשות, כי כוננת איראן היא להסלים את המלחמה באמצעות הזירה הסורית ולא דרך לבנון כדי שלא לסכן את חזבאללה, שהוא הגורם החזק ביותר ב"ציר ההתנגדות".

ביקור מפקד כוח קדס בעיראק בסוף מרץ 2023 (אלעאלם, 31 במרץ 2023)